

İŞÇİNİN YASAL HAKLARI

petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

www.sendikaliol.org

İşçi Arkadaşlar

Bu broşürde en çok ihtiyacımız olan yasal haklara dair bilgilere ulaşacaksınız. Bunları bilmemiz patronların bize her söylediklerine inanmamak bakımından önemlidir. Yasalarda yer alan haklarımızı bilmeden çalışmak bizim için hep sorunlar doğurmaktadır.

Yasaları bilmemiz ve haklarımızı istememiz önemlidir. Ama unutmayalım ki, işçiler olarak patronlara karşı birleşmeden, sendikalarımıza üye olmadan, tek başımıza yasal haklarımızı bile kolay kolay kullanmayız. Ancak birlik olan ve örgütlenen işçiler yasal haklarını ve daha fazlasını gereği gibi kullanabilirler.

Patron eğer 'yarın gelme, seni işten çıkarıyorum' derse örgütsüz bir işçinin yapabileceği fazla bir şey yoktur. Ancak mücadeleciler bir sendikamız varsa patron işçi çıkarmaya kolay kolay cesaret edememektedir.

Örgütsüz işçiler patronun verdiği ücreti kabul etmek ya da başka bir iş aramak zorunda kalmaktadır. Ancak örgütlü fabrikalarda patronla, işçiler ve sendikaları arasında pazarlık yapılmakta, toplu sözleşmeler imzalanmakta ve gerektiğinde işçiler greve giderek ücretlerini ve diğer haklarını geliştirme yolunu seçmektedirler.

Sendikasız, örgütsüz olarak çalışan işçilerin hayatları meslek hastalıkları yüzünden kararabilmektedir. Ancak işçiler birleşip mücadele ettiklerinde patron kârından kısarak işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerini almak zorunda kalmaktadır.

İş böyle olunca bizleri sendikalardan soğutmak, bütün sendikaları kötü göstermek için patronlar ellerinden geleni yapıyorlar. Ancak patronlara güvenerek bir şey kazanamayacağımızı artık biliyoruz. Onlar zenginleştikçe, yeni fabrikalar kurdukça, yeni makineler aldıkça, daha fazla kazandıkça biz fakirleşiyoruz, evimizi geçindirmekte, çocuklarımızın geleceğini hazırlamakta zorlanıyoruz.

Bu nedenle artık birleşmekten başka çaremiz yoktur. İşçiler birbirlerine güvenerek, birlikte mücadele etmezlerse sonuç bizim için daha fazla yoksulluk olacaktır.

Sendikamız Petrol-İş bu nedenle, haklarımızı öğrenmemiz ve örgütlenmemiz için bütün olanaklarını kullanmaktadır. Bundan sonra da yanımızda yer alacaktır. Yeter ki biz işçiler birleşelim ve haklarımızı alalım.

BİZE ULAŞIN

Petrol-İş Genel Merkez
Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad.
No:23 Üsküdar/İSTANBUL
T:0216 474 98 70
www.petrol-is.org.tr
e-mail: merkez@petrol-is.org.tr

İşveren sigortanı yatırıyor mu,

biliyor musun?

“Sigortalı olmak çalışan için bir hak, işveren için de bir kanuni yükümlülüktür. Çalışan daha işe başlamadan sigortalılığının işverence başlatılması gerekir.”

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Madde 8

EMEĞİNİN
KARŞILIĞINDAN OLMA **SENDİKALI OL!**

Çünkü sendika hakkındır!

petrol-ış
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

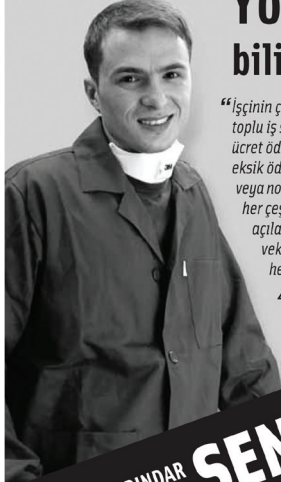
ÇALIŞIRKEN HAKLARINIZDAN VAZGEÇMEYİN

İşyerinde işveren sigortanızı yapmıyorsa **Sosyal Güvenlik Kurumu'na başvurarak durumu bildirebilir** ve inceleme yapılmasını talep edebilirsiniz. İsrarlarınıza rağmen sigortanız yapılmadan çalıştırılıyorsanız bu sebeple işi bırakıp kıdem tazminatı talep edebilirsiniz (4857 sayılı Kanun 24. Madde).

Ayrıca işten ayrılmanızın ardından eksik sigortalılıklarınızın tespiti için hizmet tespiti davası açabilirsiniz.

**İşveren senin ücretini
tam olarak -ve zamanında-
ödemek zorunda.**

**Yoksa ceza öder
biliyor musun?**

“İşçinin çalışarak hakettiği ücret ile kanundan veya toplu iş sözleşmesinden veya iş sözleşmesinden doğan ücret ödemelerini, süresi içinde kasten ödemeyen veya eksik ödeyen... Belirlenen asgari ücreti işçiye ödemeyen veya noksan ödeyen... Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde, özel olarak açılan banka hesabına ödemeyen işverene, işveren vekiline ve üçüncü kişiye, bu durumda olan her işçi ve her ay için idari para cezası verilir.”

**4857 Sayılı İş Kanunu,
Madde 102**

**HAKLARINDAR
VAZGEÇME**

SENDİKALI OL!

Çünkü sendika güvencendir!

petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

İşyerinde Ücretleriniz Ödenmiyorsa:

Ücretleriniz ödeme gününden itibaren yirmi gün içinde ödenmemişse bu sebeple işi bırakabilirsiniz. Toplu olarak bütün işyerindeki çalışanlar da bu haklarını kullanabilirler. İşveren bu sebeple sizi işten çıkaramaz ve yerinize yeni işçi alamaz (4857 sayılı Kanun 34. Madde).

Emeğinin hakkı nasıl aranır biliyor musun?

“Haftalık 45 saati aşan çalışmalar fazla çalışma kapsamına girer ve her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Bir işçi ulusal bayram ve genel tatil günü olarak kabul edilen günlerde tatil yapmayarak çalışırsa çalıştığı her gün için ayrıca bir günlük ücreti ödenir.”

4857 Sayılı İş Kanunu,
Madde 41,47

HAKLARINDAN
VAZGEÇME **SENDİKALI OL!**
Çünkü sendika hakkındır!

petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

DİNLENMEK, İZİN YAPMAK HAKKINIZDIR !

Hafta Tatili Çalışması:

Haftada bir gün tatil yapmanız zorunludur. Hafta tatilinde ancak kendi rızanız ile çalıştırılabilirsiniz. Hafta tatili gününüzde de çalıştırılmanız durumunda işverenin % 100 zamlı ücret ödemesi gerekir(4857 sayılı Kanun 46. Madde).

Ara Dinlenme:

Çalışma sürenize göre 7,5 saatten fazla çalışma durumunuzda bir saat ara dinlenmesi verilmesi zorunludur. Sözleşme ile bu sürenin üzerinde ara dinlenme de belirlenebilir (4857 sayılı Kanun 68. Madde).

Yıllık Ücretli İzin:

İşyerinde bir yıllık çalışma sürenizi doldurmanızla birlikte yıllık ücretli izin hakkını kazanmış olursunuz. Yıllık ücretli izin süreleriniz o işyerinde çalışmış olduğunuz süreye bağlıdır. Buna göre en az 14 gün, en çok 26 günlük ücretli izin hakkınız bulunmaktadır. Bu hakkınız vazgeçilemeyecek bir haktır ve işverenin mutlaka ücretinizden bir kesinti yapmadan kullandırması gerekir (4857 sayılı Kanun 53. Madde).

Yıllık Ücretli İzinlerin Hesaplanması

İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;

- a)** Bir yıldan beş yıla kadar (beş yıl dahil) olanlara on dört günden,
- b)** Beş yıldan fazla on beş yıldan az olanlara yirmi günden,
- c)** On beş yıl (dahil) ve daha fazla olanlara yirmi altı günden az olamaz.

Ancak on sekiz ve daha küçük yaştaki işçilerle elli ve daha yukarı yaştaki işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi yirmi günden az olamaz.

Yıllık izin süreleri iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile artırılabilir.

Ücretsiz izin:

İşyerlerinizde sık sık duyduğunuz, belki de karşınıza çıkan bir uygulama olan ücretsiz izin, 4857 sayılı İş Kanunu'nda hiçbir şekilde düzenlenmemiştir. İşverenlerin yarattığı bir uygulama olan ücretsiz izinin yazılı alınacak rızanız dışında uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Ücretsiz izin döneminde işveren tarafından SSK primleriniz yatırılmamakta, ayrıca izinde olduğunuz süre de kıdeminizden sayılmamaktadır.

İŞTEN ÇIKARTILIRSANIZ KULLANACAĞINIZ HAKLAR VAR !

Hiç unutmayın. İşten çıkarıldığınızda tazminat haklarınız vardır.

İşten işveren tarafından haksız olarak çıkarılmamız durumunda çalışmanız bir yıldan uzun sürmüştse kıdem tazminatına hak kazanırsınız. İşveren işten çıkarılacağınıza ilişkin önceden bir ihbar yapmamışsa ihbar tazminatına da hak kazanılır. **Kıdem tazminatı çalıştığınız her yıl için bir brüt ücret** üzerinden hesaplanırken, ihbar tazminatı çalışma sürenize göre dört hafta ile sekiz haftalık brüt ücretiniz üzerinden belirlenir.

İşveren kıdem ve ihbar tazminatınızı ödemezse iş mahkemesinde dava açma hakkınız bulunmaktadır. **Tazminatların tamamı ödenmeden işverenin imzalamak istediği ibraname isimli belgeleri imzalamamanız gerekir** (İhbar tazminatı 4857 sayılı İş Kanunu 17. Madde, Kıdem tazminatı 4857 sayılı İş kanunu Geçici madde 6).

Bazı durumlarda kendiniz işten ayrılınca da tazminat alırsınız.

İş Kanununa göre: ücretleriniz bir süreden beri eksik ödeniyor veya hiç ödenmiyorsa, sigortanız yapılmıyorsa, işveren tarafından kötü muameleyle tabi tutuluyorsanız ve bunlar yüzünden işi bırakmak istiyorsanız yine kıdem tazminatı alabilirsiniz. Bu durumda işi kendiniz bıraktığınızdan ihbar tazminatı alamazsınız (4857 sayılı İş Kanunu 24. Madde).

İhbar Tazminatının Hesaplanması:

Eğer işveren sizi işten çıkartacaksa size ya aşağıdaki süreler kadar iş arama izni vermek ya da hemen çıkartmak istiyorsa bu sürelerdeki ücretiniz kadar ihbar tazminatı ödemek zorundadır.

- a)** 0 işyerinde altı aydan az çalışmışsanız iki haftalık
- b)** Altı ayl birbuçuk yıl arası çalışmışsanız, dört haftalık,
- c)** Birbuçuk yıldan üç yıla kadar çalışmışsanız altı haftalık,
- d)** Üç yıldan fazla çalışmışsanız, sekiz haftalık.

Yasal haklarımı kim korur deme senin avukatın var biliyor musun?

“Otuz ve üstünde çalışanın bulunduğu bir işyerindeki işçi, sebep gösterilmeden veya geçersiz bir sebeple işten çıkartılırsa bir ay içinde iş mahkemesinde dava açabilir. İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece tespit edilerek işten çıkartmanın geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır.

İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur.”

4857 Sayılı İş Kanunu,
Madde 18-20

HAKLARINDAN
VAZGEÇME **SENDİKALI OL!**
Çünkü sendika gücündür!

petrol-ış
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

İŞE İADE HAKKI

Eğer çalıştığınız işyeri 30'dan fazla işçi çalışıyorsa ve en az altı aylık çalışmanız varsa işe iade talebiyle iş mahkemesinde dava açabilirsiniz.

Hakkınızı alabilmek için bu davayı **işten çıkartıldıktan sonraki bir ay içinde açmanız** gerekir.

Bu davada işveren sizi işten çıkartma gerekçesinin haklı olduğunu kanıtlamak durumundadır. Bunu kanıtlayamazsa mahkeme işe iade edilmenize karar verir. Bu durumda işe iade için işverene başvurmanız gerekir. İşveren ya sizi işe yeniden başlatacak ya da yasanın belirlediği işe iade edilmeme tazminatını ödeyecektir (4857 sayılı İş Kanunu 18,19,20 ve 21. Maddeler).

İşsiz kalırsan işsizlik sigortası hakkın var biliyor musun?

“İşten çıkarılmadan önceki son üç yılda toplam 600 gün primin ödenmişse...

İşten çıkarılmadan önceki 120 gün primin kesintisiz yatırılmışsa...

Kendi isteğin dışında işveren tarafından işten çıkartılmışsan...

İşyerinin el değiştirmesi veya başkasına geçmesi, kapanması veya kapatılması, işin veya işyerinin niteliğinin değişmesi nedenleriyle işten çıkarılmışsan...

*600 gün sigortalı olarak çalışıp işsiz kalmışsan 180 gün, 900 gün sigortalı olarak çalışıp işsiz kalmışsan 240 gün, 1080 gün sigortalı olarak çalışıp işsiz kalmışsan 300 gün, süre ile işsizlik ödeneği alabilirsin.***

*İşsizlik Sigortası Kanunu,
Madde 50, 51.*

HAKLARINDAN VAZGEÇME SENDİKALI OL!

Çünkü sendika iş güvencendir!

petrol-ış
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

İŞSİZLİK MAAŞI

En yakın Türkiye İş Kurumu şubesine (İŞKUR) başvurarak işsizlik maaşı ödenmesini talep edebilirsiniz. İŞKUR'a işyerinizden almış olduğunuz işten ayrılma bildirgesini sunmanız gerekir. Eğer kıdem tazminatı ve diğer alacaklarınız konusunda açmış olduğunuz dava varsa, dava sonuçlandıktan sonra mahkeme kararınızı sunarak gecikmiş işsizlik maaşlarınızı toplu olarak alabilirsiniz. (İş akdiniz işsizlik maaşı alacağınız bir sebeple feshedildiyse, davanın sonucunu beklemek zorunlu değildir)

SENDİKA ÜYELİĞİ

Bütün bu haklarınızı kullanabilmek, öğrenmek ve mücadele edebilmek açısından en önemli kurum iş kolunuza göre seçeceğiniz sendikadır. 16 yaşını doldurmuş her işçi sendikaya üye olabilir. Sendikaya üye olmak anayasal bir haktır. Sendikaya üyelik ancak noter kanalıyla olur.

Sendikalı oldun diye işten çıkartılamazsın biliyor musun?

“İşçiler, sendikaya üye olmalarından veya sendika faaliyetlerine katılmalarından dolayı işten çıkarılamaz veya herhangi bir nedenle farklı muameleye tabi tutulamazlar. Bu hükme aykırı hareket eden işveren, işçinin en az bir yıllık ücreti tutarında tazminat ödemek durumunda kalır.”

**2821 Sayılı Sendikalar Kanunu,
Madde 31**

**ZOR ZAMANLARDA
YALNIZ KALMA**

SENDİKALI OL!

Çünkü sendika güvencendir!

petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

İşyerinizde çalışan işçilerin yarısından bir fazlasının sendikaya üye olmasıyla birlikte, üye olduğunuz sendika işyerinizde yetkili sendika durumuna gelir ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkı kazanır.

Toplu sözleşme sayesinde sen de söz sahibisin biliyor musun?

“İşyerinde üye olduğun sendika ile işverenin arasında yapılacak toplu sözleşme ile:

Ücretini artırılabileceğini...

Sosyal haklar alabileceğini, var olanları geliştirebileceğini (giyim, yakacak, bayram yardımı vb.)...

İzin sürelerinin, kıdem ve ihbar tazminatı miktarlarının artırılabilceğini...

İşyerindeki sağlık ve iş güvenliği şartlarını düzeltebileceğini...

Disiplin cezası, terfi, ücret belirlenmesi, ara dinlenme süreleri gibi konularda keyfiliğe son verebileceğini...

Yani kısaca ücretin, sosyal hakların ve tüm çalışma koşullarının hakkında artık söz sahibi olabileceğini biliyor musun?”

*2822 Sayılı Toplu Sözleşme,
Grev ve Lokavt Kanunu*

**HAKSIZLIKLARA KARŞI
SESSİZ KALMA** **SENDİKALI OL!**
Çünkü sendika gücündür!

petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

SENDİKA NEDİR?

İşçiler, birlikte çalışan bütün insanlar gibi, haklarını ve çıkarlarını korumak için normal olarak bir araya gelirler... Daha önemli, daha sonuç alıcı bir şeyler yapma ihtiyacını hissederler... Kendilerini tüm dış etkilerden koruyan, kendilerini savunan, açta açıkta bırakmayan bir birliktelik ve güç oluştururlar.

İşte bu gücün adına, “SENDİKA” deniyor.

Yani sendikalar, bizzat işçiler tarafından kurulmuş örgütlerdir. İşçiler haklarını sendikalarıyla alır, işverenlerle toplu sözleşmeyi sendikaları eliyle yapar.

Çalışanların işverenle ilişkilerinde tek başlarına çözemeyecekleri, bazen dile getirmeye bile çekinecekleri sorunları sendika, onlar adına, onlarla birlikte görüşür, çözüme kavuşturur.

İşçiler, çalışarak ortaya çıkardıkları birikimden adil bir pay almak ister. Bu isteklerini, ancak hep birlikte talep ederlerse, güçlerini hep birlikte ortaya koyarlarsa gerçekleştirebilirler. Bu bir araya gelmeyi, onlara sendikaları sağlar.

Sendika, işçilerin birliğinin ve dayanışmasının kurumlaşmış, ete kemiğe bürünmüş halidir.

Haklarınız ve sendikayla ilgili merak ettiğiniz konular için şu web sitesini kullanabilirsiniz:

www.sendikaliol.org

BİZE ULAŞIN

Petrol-İş Genel Merkez
Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad.
No:23 Üsküdar/İSTANBUL
T:0216 474 98 70
www.petrol-is.org.tr
e-mail: merkez@petrol-is.org.tr